

ГРОДЗЕНСКІ АБЛАСНЫ
ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
НАВАГРУДСКІ РАЁННЫ
ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ
НАВУК БЕЛАРУСІ
АДДЗЯЛЕННЯ ГУМАНІТАРНЫХ
НАВУК І МАСТАЦТВАЎ
ІНСТЫТУТ ГІСТОРЫІ
НАВАГРУДСКІ
ГІСТАРЫЧНА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ

ПРАГРАМА

міжнароднай навуковай канферэнцыі

**«ЛЮДЗІ І ЎЛАДА НАВАГРУДЧЫНЫ:
ГІСТОРЫЯ ЎЗАЕМАДЗЕЙННЯ
(ДА 500-ГОДДЗЯ МАГДЭБУРГСКАГА ПРАВА
НАВАГРУДКА)»**

Навагрудак, 9–10 верасня 2011 г.

ЗАПРАШАЕМ НАВЕДАЦЬ МУЗЕІ НАВАГРУДКА

з 9 да 17 гадзін (акрамя панядзелка)

Навагрудскі гістарычна-
краязнаўчы музей
(вул. Гродзенская, 2)

Дом-музей Адама Міцкевіча
(вул. Леніна, 1)

Музей яўрэйскага
супраціўлення
(вул. Мінская, 64)

(звяртацца ў гістарычна-краязнаўчы музей,
тэл. (+375 1597) 2-14-70)

Аргкамітэт канферэнцыі

Сустаршыні:

Каваленя Аляксандр Аляксандравіч – акадэмік-сакратар АДДЗЯЛЕННЯ ГУМАНІТАРНЫХ НАВУК І МАСТАЦТВАЎ НАН БЕЛАРУСІ, ДОКТАР ГІСТАРЫЧНЫХ НАВУК, ПРАФЕСАР;

Маркевіч Анатоль Мечыслававіч – старшыня Навагрудскага раённага выканаўчага камітэта.

Намеснікі сустаршынь:

Даніловіч Вячаслаў Віктаравіч – дырэктар Інстытута гісторыі НАН БЕЛАРУСІ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Ермакова Алена Яўгенаўна – намеснік старшыні Навагрудскага раённага выканаўчага камітэта.

Члены аргкамітэта:

Аляхновіч Рагнеда Анатольеўна – малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН БЕЛАРУСІ;

Вяршыцкая Тамара Рыгораўна – дырэктар Навагрудскага гістарычна-краязнаўчага музея;

Доўнар Аляксандр Барысавіч – загадчык сектара Інстытута гісторыі НАН БЕЛАРУСІ, кандыдат гістарычных навук;

Жылінскі Марат Генадзьевіч – намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута гісторыі НАН БЕЛАРУСІ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Карачан Аляксандр Мікалаевіч – начальнік аддзела культуры Навагрудскага раённага выканаўчага камітэта;

Скеп'ян Анастасія Анатольеўна – навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН БЕЛАРУСІ, кандыдат гістарычных навук.

Рэгламент працы канферэнцыі:

даклады на пленарным пасяджэнні – 20 хв.

паведамленне на секцыях – 15 хв.

Парадак працы канферэнцыі

г. Навагрудак, вул. 1 мая, д. 1, раённая бібліятэка

9 верасня

10.00 – 10.30	Заезд і размяшчэнне ўдзельнікаў канферэнцыі (г. Навагрудак, гасцініца «Навагрудак», вул. Міцкевіча, 10)
10.30 – 11.00	Рэгістрацыя ўдзельнікаў канферэнцыі
11.00 – 11.30	Адкрыццё канферэнцыі
11.30 – 13.00	Пленарнае пасяджэнне
13.00 – 14.00	Абед
14.00 – 18.30	Пасяджэнні секцый
19.00 – 20.00	Вячэра

10 верасня

8.30 – 9.30	Снеданне
9.30 – 11.00	Працяг работы секцый Прэзентацыя кнігі А. Краўцэвіча «Рыцары і дойліды Гародні» Падвядзенне вынікаў. Закрыццё канферэнцыі
11.00	Адкрыццё помніка да 500-годдзя магдэбургскага права Навагрудка (г. Навагрудак, вул. Міцкевіча, 11, райвыканкам)
12.00 – 16.00	Наведванне мерапрыемстваў свята горада ўдзельнікамі канферэнцыі (г. Навагрудак, плошча Леніна)
13.00 – 14.00	Абед
16.00	Ад'езд удзельнікаў канферэнцыі

9 верасня

ПЛЕНАРНАЕ ПАСЯДЖЭННЕ

Прывітальнае слова старшыні Навагрудскага раённага выканаўчага камітэта *Маркевіча Анатоля Мечыславіча*

Прывітальнае слова акадэміка-сакратара Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктара гістарычных навук, прафесара *Кавалені Аляксандра Аляксандравіча*

Прывітальнае слова дырэктара Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдата гістарычных навук, дацэнта *Даніловіча Вячаслава Віктаравіча*

Даклады

1. Касцюк Міхаіл Паўлавіч, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, акадэмік, доктар гістарычных навук, прафесар (Мінск)

Тэма даклада: «Магдэбургскае права ў Беларусі як сведчанне еўрапейскага развіцця»

2. Галенчанка Георгій Якаўлевіч, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудак у кантэксце царкоўна-рэлігійных праблем XIII–XVI стст.»

3. Доўнар Аляксандр Барысавіч, загадчык сектара Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Прывілеі Навагрудку XVI–XVIII стст. як гарант правоў і свабод горада»

4. Соркіна Іна Валер'еўна, дацэнт Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, кандыдат гістарычных навук (Гродна)

Тэма даклада: «Мары пра былую вольнасць: змаганне жыхароў мястэчак Гродзенскай губерніі за вяртанне мяшчанскага статусу пасля скасавання магдэбургскага права (канец XVIII – першая палова XIX ст.)»

9 – 10 верасня

ПРАЦА ПА СЕКЦЫЯХ

СЕКЦЫЯ 1

СТАРАЖЫТНАЯ ГІСТОРЫЯ НАВАГРУДЧЫНЫ

Сустаршыні секцыі:

Бохан Юры Мікалаевіч, загадчык кафедры Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, доктар гістарычных навук
Шаланда Аляксей Іванавіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук

1. Лакіза Вадзім Леанідавіч, загадчык аддзела Інстытута гісторыі НАН Беларусі; кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Археалагічная спадчына Панямоння: навуковае і грамадскае значэнне, праблемы выкарыстання і захавання»

2. Мяцельскі Андрэй Анатольевіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Да пытання першапачатковага знаходжання Наваградка»

3. Салівон Інесса Івановна, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар біялагічных навук, доцэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Антропалагічная характарыстыка гарадскога і сельскага насельніцтва Гродзеншчыны X–XIII вв.»

4. Бохан Юры Мікалаевіч, загадчык кафедры Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, доктар гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудак і асаблівасці новага урбанізацыйнага этапу на беларускіх землях у XV–XVI стст.»

5. Егоров Андрей Михайлович, доцэнт Псковскага юрыдычнага інстытута ФСИН Расіі, кандыдат гістарычных навук (Псков, Расія)

Тэма даклада: «Новогрудчына і Нальшанская земля в “Повести о Довмонте” псковских летописей: взгляд с севера»

6. Жлутка Аляксандр Анатольевіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук (Мінск)

Тэма даклада: «М.Стрыйкоўскі і Мурыніўс пра месца караняцыі Міндоўга»

7. Роцин Аляксандр Васільевіч, краевед (Новогрудок)

Тэма даклада: «Новогрудская чаіна св. Ядвігі. Эстафета власти от Аскольда к Миндовгу (К 100-летию со дня рождения Ф.Д. Гуревич)»

8. Дзярновіч Алег Іванавіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Легендарная Ворота і гістарычныя традыцыі Наваградка: Да праблемы функцыянавання раннедзяржаўных утварэнняў»

9. Бектінеев Шамиль Иршатович, старший научный сотрудник Института истории НАН Беларуси, кандидат исторических наук (Минск)

Тэма даклада: «Нумизматические находки Новогрудчины»

10. Амелька Сяргей Уладзіміравіч, намеснік дэкана факультэта гісторыі і сацыялогіі Гродзенскага ўніверсітэта імя Я. Купалы, кандыдат гістарычных навук (Гродна)

Тэма даклада: «Да пытання аб паходжанні і генеалогіі родаў Навагрудскай шляхты»

11. Шаланда Аляксей Іванавіч, загадчык сектара Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Тыпалогія гербаў шляхты Наваградскага ваяводства ў XVI–XVII стст.»

12. Калясінскі Валеры Францавіч, выкладчык Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудскія медалі і знакі ў XVI–XX стст.»

Дыскусія

СЕКЦЫЯ 2

НАВАГРУДЧЫНА ЧАСОЎ ВЯЛІКАГА КНЯСТВА ЛІТОЎСКАГА

Сустаршыні секцыі:

Груша Аляксандр Іванавіч, загадчык аддзела Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Голубеў Валянцін Фёдаравіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

1. Краўцэвіч Аляксандр Канстанцінавіч, рэдактар часопіса «Гістарычны Альманах», доктар гістарычных навук (Гродна)

Тэма даклада: «Гарадское самакіраванне ў сярэднявечнай Беларусі»

2. Келлер Ольга Борисовна, доктарантка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, прафесар Тьубінгенскага ўніверсітэта (Тьубінген, Германія)

Тэма даклада: «Источники магдебургского городского права»

3. Марозава Святлана Валянцінаўна, загадчык кафедры Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, доктар гістарычных навук, прафесар (Гродна)

Тэма даклада: «Наваградак як царкоўна-рэлігійны цэнтр Вялікага княства Літоўскага (XIII–XVI ст.)»

4. Груша Аляксандр Іванавіч, загадчык аддзела Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Палеаграфія і дыпламатыка прывілея Наваградскай зямлі 1440 г.»

5. Шимукович Сергей Фадеевич, доцент Академии управления при Президенте Республики Беларусь, кандидат исторических наук (Мінск)

Тэма даклада: «Обстоятельства, определившие и сопутствовавшие получению городом Дисна магдебургского права»

6. Алексейчикова Наталья Николаевна, доцент Могилёвского государственного университета им. А.А. Кулешова, кандидат исторических наук (Могилёв)

Тэма доклада: «Институт опекуства в белорусских городах согласно норм магдебургского права и по материалам актовых книг городских магистратов»

7. Голубеў Валянцін Фёдаравіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Кіраванне і самакіраванне ў сацыяльна-эканамічным жыцці беларускай феадальнай вёскі (на прыкладзе Наваградчыны) XVI–XVII стст.»

8. Радаман Андрэй Аляксандравіч, старшы выкладчык Акадэміі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь (Мінск)

Тэма даклада: «Канфлікт на перадсоймавым соймаку Навагрудскага навета 1598 г.»

9. Скеп'ян Анастасія Анатольеўна, навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Інструкцыя на ўпарадкаванню навагрудскай юрыдыкі М. Радзівіла першай трэці XVII ст.»

10. Галубовіч Віталь Уладзіміравіч, дацэнт Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Гродна)

Тэма даклада: «Пасольская інструкцыя наваградскай шляхты на сойме 1641 г.»

11. Савіцкі Марыуш, дацэнт Апольскага ўніверсітэта, доктар гісторыі (Аполле, Польшча)

Тэма даклада: «Артылерыя Ляхавіцкага замка 1658 г.»

12. Пашкевіч Уладзімір Іванавіч, навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Мінск)

Тэма даклада: «Прывілей караля польскага вялікага князя літоўскага Яна Сабескага 1676 г. Навагрудку»

13. Стрэнкоўскі Сяргей Пятровіч, прарэктар па вучэбна-метадычнай рабоце Мінскага гарадскога інстытута развіцця адукацыі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Уставы навагрудскіх цэхаў XVII ст.»

14. Цесельскі Томаш, прафесар Апольскага ўніверсітэта, доктар габілітаваны (Аполле, Польшча)

Тэма даклада: «Навагрудчына як абшар раскватэравання войск ВКЛ у XVIII ст.»

15. Мацук Андрэй Уладзіміравіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Барацьба за перавагу ў навагрудскім каптуровым судзе ў 1733 г.»

16. Гальпяровіч Максім Навумавіч, галоўны рэдактар «Беларускага гістарычнага часопіса» (Мінск)

Тэма даклада: «Соймікавыя інструкцыі паслам ад Навагрудскага павета на соймы Рэчы Паспалітай 1764–1766 гг.»

17. Іванова Таццяна Пятроўна, дацэнт Міжнароднага ўніверсітэта «МПСА», кандыдат гістарычных навук (Віцебск)

Тэма даклада: «Правая спадчына С.М. Аскеркі»

Дыскусія

СЕКЦЫЯ 3 НАВАГРУДЧЫНА ў XIX-XX СТАГОДДЗЯХ

Сустаршыні секцыі:

Яноўская Валянціна Васільеўна, загадчык сектара Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт
Папко Вольга Мікалаеўна, дацэнт Брэсцкага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук

1. Ерашэвіч Аляксандр Уладзіміравіч, дацэнт Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Гарадскі бюджэт Навагрудка ў першай палове XIX ст.»

2. Макрушыч Алена Мікалаеўна, выкладчык Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы (Гродна)

Тэма даклада: «Узаемаадносіны гарадскіх улад і яўрэйскага грамадства Навагрудка ў першай палове XIX ст.»

3. Ярашук Марына Віктараўна, аспірантка Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы (Гродна)

Тэма даклада: «Мемуарысты з Навагрудчыны: іх лесы і стаўленне да ўладаў у творах аб падзеях першай паловы XIX ст.»

4. Папко Вольга Мікалаеўна, дацэнт Брэсцкага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук (Брэст)

Тэма даклада: «Стэфанія Вітгенштэйн з Радзівілаў – уладальніца Мірскага замка»

5. Яноўская Валянціна Васільеўна, загадчык сектара Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Канфесійнае жыццё Навагрудчыны ў другой палове XIX – пачатку XX ст.»

6. Унучак Андрэй Уладзіміравіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудчына на старонках «Нашай Нівы» пачатку XX ст.»

7. Іофе Эмануіл Рыгоровіч, прафессар Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка, доктар гістарычных навук (Мінск)

Тэма даклада: «Знакамітыя яўрэі – ураджэнцы Навагрудка»

8. Мазец Валянцін Генрыхавіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудчына ў гады Першай сусветнай вайны»

9. Гайба Мікалай Паўлавіч, дырэктар Дома-музея Адама Міцкевіча (Навагрудак)

Тэма даклада: «Навагрудак як ваяводскі цэнтр міжваеннай Польшчы»

10. Радзюк Аляксей Леанідавіч, аспірант Інстытута гісторыі НАН Беларусі (Мінск)

Тэма даклада: «Беларускія кааператывы Навагрудчыны ў 1921–1939 гг.»

11. Лугачёва Татяна Алексеевна, доцент Гродненского государственного университета им. Янки Купалы, кандидат исторических наук (Гродна)

Тэма даклада: «Деятельность международной организации помощи революционерам (МОПРа) Западной Беларуси в Новогрудском повете 1924–1939 гг.»

12. Кривуть Виталий Иванович, доцент Барановичского государственного университета (Барановичи)

Тэма даклада: «Проправительственные организации молодежи на территории Новогрудского воеводства в 1921–1939 гг.»

13. Трофимчик Анатолий Викторович, методист Інстытута культуры Беларусі (Мінск)

Тэма даклада: «Развитие просвещения на Новогрудчине в 1939–1941 гг.»

14. Літвін Аляксей Міхайлавіч, загадчык аддзела Інстытута гісторыі НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар (Мінск)

Тэма даклада: «У суровыя гады вайны: невядомыя старонкі гісторыі»

15. Жылінскі Марат Генадзьевіч, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (Мінск)

Тэма даклада: «Навагрудскае школьніцтва ў гады Вялікай Айчыннай вайны»

16. Кавальчук Галіна Тадэвушаўна, старшы навуковы супрацоўнік Навагрудскага гістарычна-краязнаўчага музея (Навагрудак)

Тэма даклада: «Палітыка мясцовай улады ў адносінах да рэлігіі і царквы на Навагрудчыне ў 40–60-я гады XX ст.»

17. Казак Сяргей Уладзіміравіч, старшы навуковы супрацоўнік Навагрудскага гістарычна-краязнаўчага музея (Навагрудак)

Тэма даклада: «Стан і ахова аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны на Навагрудчыне ў XX ст.»

18. Крывашэй Дзмітрый Антонавіч, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук (Мінск)

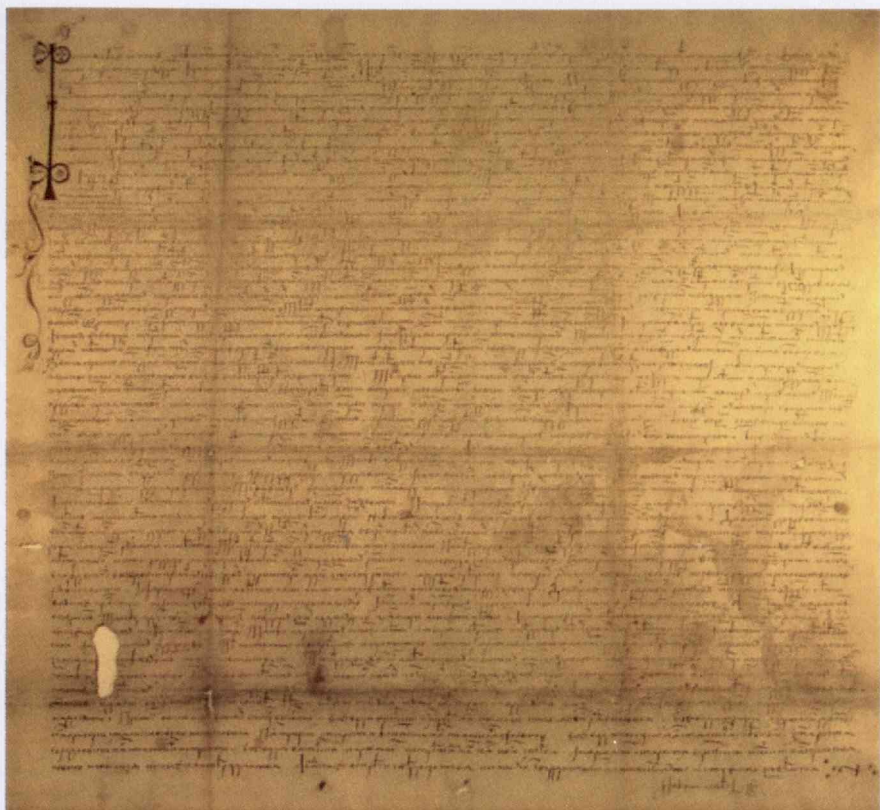
Тэма даклада: «Сацыяльна-палітычныя працэсы ў Навагрудку ў пачатку 90-х гадоў XX ст.»

Дыскусія

*На першай старонцы змеічана выява герба Навагрудка
з прывілея 1595 г.*

*На апошняй старонцы – выява прывілію Навагрудку на магдэбургскае
права 1511 г. караля польскага і вялікага князя літоўскага
Жыгімонта Старога*

*Запрашаем у археалагічную навукова-музейную экспазіцыю
Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі*

*г. Мінск, вул. Акадэмічная, 1.
Тэл. +375 17 2841870*